

Introductie

Herijking kadernota 2026

Omschrijving (toelichting)

Jaarlijks bij de Kadernota herijken we het Uitvoeringsprogramma 2022-2026. Dit maal voor de laatste keer in deze bestuursperiode. Veel is al bereikt van wat we met de raad hebben afgesproken. Een aantal zaken niet. Oorzaken daarvoor zijn dat wetten uitgesteld werden, beleid veranderd is of budgetten vanuit het Rijk of Provincie niet langer beschikbaar waren. De afgelopen jaren hebben we veel geïnvesteerd in onze openbare ruimte: groenonderhoud, klimaat adaptieve maatregelen en herinrichting van o.a. de Eindhovenseweg, Den Hof en verschillende woonstraten. We hebben versneld de ontwikkeling van Waalre-Noord opgepakt en starten dit jaar zelfs al met de ontwikkeling van een woongebied in Ekenrooi-zuid. In het licht van de schaa sprong in onze regio is er meer urgentie op de realisatie van nieuwe woon- en werkgebieden. Extra werk in kader van netcongestie is ook op ons afgekomen. Daarnaast hebben we oog gehad voor de inwoners die extra ondersteuning nodig hebben. We hebben vooral in preventieve maatregelen gestimuleerd en uitgebouwd. We noemen goed voor elkaar, jongerencentrum, visie wonen, welzijn, zorg, ontmoetingsplekken in woonvoorzieningen, het Klooster. Desondanks blijven de kosten op de WMO en Jeugd stijgen door de dubbele vergrijzing en meer doorverwijzingen van kinderen naar specialistische hulp. Dat drukt op de financiële middelen en heeft ervoor gezorgd dat we niet alle voorziene acties uit het Uitvoeringsprogramma op hebben kunnen pakken. Op ambitieniveau zijn de afwijkingen verder toegelicht.

Voorwoord

Omschrijving (toelichting)

Na de verkiezingen in maart 2022 heeft de gemeenteraad een raadsprogramma voor de periode 2022 – 2026 opgesteld. Dit is vastgesteld op 12 juli 2022: Toekomst voor Waalre. Het raadsprogramma is een programma op hoofdlijnen en vormt de kaders voor het te voeren beleid van de komende periode. Ons college, op 14 juli aangetreden, heeft de vervolgens het raadsprogramma vertaald naar een Uitvoeringsprogramma: Het Uitvoeringsprogramma 2022-2026, Met elkaar op weg naar de toekomst. Dit Uitvoeringsprogramma is vastgesteld op 10 januari 2023.

Bij het vast stellen van het Uitvoeringsprogramma 2022-2026 heeft het college voorgesteld om het uitvoeringsprogramma jaarlijks te herijken zodat het programma goed blijft aansluiten bij de actualiteit. Het voorliggende document is de eerste herijking van het Uitvoeringsprogramma 2022-2026. Met deze herijking wordt het uitvoeringsprogramma bijgesteld om aan te sluiten bij de actualiteit, en willen we de gemeenteraad inzicht geven in de stand van zaken ten aanzien van de uitgangspunten en concrete acties die in het uitvoeringsprogramma beschreven werden.

De herijking van het uitvoeringsprogramma is direct gerelateerd aan de keuzes die gemaakt zijn en worden in het kader van de 2e Turap 2024 en in het kader van de Kadernota 2025. De keuzes die daar voorgesteld worden, in bijvoorbeeld het uitstellen van activiteiten, maken onderdeel uit van de voorliggende herijking. Daarin is de herijking van het Uitvoeringsprogramma niet los te zien van de 2e Turap en de Kadernota 2025.

Het voorliggende document geeft u inzicht in de effecten die de voorgestelde keuzes hebben op het Uitvoeringsprogramma 2024-2026

Leeswijzer

Omschrijving (toelichting)

De herijking van het Uitvoeringsprogramma vindt voor het eerst plaats in Pepperflow, een digitaal programma voor onze P&C-cyclus. Dit is in de Auditcommissie besproken en toegelicht in de raadsinformatiebrief 'Herijking P&C documenten'. Dit betekent dat het document een aangepaste opbouw heeft. Alle informatie, inclusief de treden van de participatieladder, heeft een plek gekregen in de aangepaste vorm. De aangepaste vorm geeft de mogelijkheid om naast deze digitale PDF versie ook de digitale web-versie te bestuderen. De informatie komt nog beter tot zijn recht in de web-versie.

In het document zijn de doelen beschreven onder 'Wat willen we bereiken?'. Om vervolgens in 'Wat gaan we daarvoor doen?' de concrete acties te zien. De herijking heeft voornamelijk op deze concrete actie plaats gevonden. Hierin wordt de stand van zaken weergegeven en wordt aangegeven welke aanpassingen zijn gemaakt.

In de stand van zaken wordt per actie ingegaan op de jaarschijf waarin de actie wordt uitgevoerd, de voortgang (is de actie reeds afgerond, loopt, of nog niet is gestart) en of de uitvoering volgens planning (op planning, kleine afwijking van planning, of wijkt af van planning) loopt. De voortgang en de planning worden met kleuren indicatoren aangegeven, met waar nodig een toelichting .

De aangepaste vorm zal in de komende periode in de verdere P&C documenten verder verfijnd en toegepast worden. Ook de inhoudelijke herijking zal steeds meer vorm krijgen. In de eerste herijking ziet u dat er nog doelen zijn zonder concrete acties. En zult u op meerdere plekken een herhaling in acties lezen omdat verschillende acties aan meerdere doelen gekoppeld zijn en daardoor meerdere keren terugkomen. Daar wordt in de komende herijkingen aan gewerkt; om de werkwijze met doelen en bijbehorende acties verder uit te werken en vorm te geven. Voor de eerste herijking is er voor gekozen om de focus te leggen op het vertalen van het huidige uitvoeringsprogramma naar de aangepaste vorm, en om bij alle acties met de indicatoren aan te geven wat de stand van zaken is.

Participatieladder

Omschrijving (toelichting)

Met inzet van de participatieladder wordt de mate van participatie bepaald en wordt vooraf duidelijkheid gegeven over de verwachtingen. Twee doelen van de participatieladder zijn:

1. Een zorgvuldige afweging maken óf het onderwerp zich leent voor inwonersparticipatie en zo ja welke mate van participatie (trede) het meest geschikt is;
2. De verwachtingen managen van de rol en mate van invloed van inwoners, raad, college en medewerkers van de gemeente in het proces en binnen welke kaders

van bijvoorbeeld reikwijdte onderwerp, geld, tijd en besluitvorming de participatie plaatsvindt.

Omschrijving (toelichting)

Vorm van participatie	Rol van het college	Rol raad	Rol inwoners	Rol medewerkers
Informereren Gemeente bepaalt zelf en informeert betrokkenen.	Het bestuur voert zelfstandig beleid en verschaft hierover informatie aan doelgroep.	Directe communicatie met inwoners. Raad ziet toe op besluiten en haalt direct informatie op bij inwoners, of via de achterban van de eigen partij.	Toehoorder Leverd geen bijdrage aan het proces of inhoud.	Bekend maken van vastgesteld beleid.
Raadplegen (consulteren) Gemeente bepaalt agenda en doet inhoudelijk voorstel en vraagt betrokkenen om reactie. Gemeente kan, maar hoeft n.a.v. reacties voorstel niet te wijzigen.	Raadplegen van deelnemers: horen reacties op een plan. Hiermee rekening houden in het vervolgproces (dit is een keuze).	Raad ziet toe dat proces goed verloopt, is kader stellend, met nadruk op rol van procesbewaker. Weegt reacties mee bij besluitvorming. Kan worden gevraagd om als toehoorder aanwezig te zijn bij consultaties	Geconsulteerde Reageert op een plan of voorstel. Klankbord, gesprekspartner. Inbreng van mening of kennis.	Houdt aantoonbaar rekening met de reacties in het vervolgproces, waarbij deze ook kan onderbouwen waarom plan/voorstel niet wordt gewijzigd n.a.v. reactie. Vereist een open houding, goed kunnen luisteren, in gesprek gaan.
Adviseren Gemeente bepaalt agenda en doet op hoofdlijnen een voorstel/legt scenario's voor en vraagt nadrukkelijk advies. Gemeente kan hiervan gemotiveerd afwijken.	Het bestuur stelt de agenda samen en doet op hoofdlijnen voorstel/legt scenario's voor. Geeft veel ruimte voor inbreng en discussie.	Raad betreft advies bij besluitvorming en kan toehoorder of als vragensteller rol hebben bij het komen tot advies. Raad kan afwijken van advies.	Adviseur Kan aandachtspunten en argumenten aandragen en oplossingen formuleren.	In staat zijn de discussie procesmatig in goede banen te leiden, samenvattingen te maken en terug te koppelen.
Coproduceren Gemeente en betrokkenen komen gezamenlijk een agenda overeen t.a.v. een bepaald thema/vraagstuk. Daarna wordt gezamenlijk naar oplossing(en) gezocht en een voorstel/plan gemaakt.	Ziet de inwoners als partner en laat het resultaat zwaar wegen bij doorgeleiden voorstel voor besluitvorming. Bij eventuele afwijking is er aandacht voor motivatie.	Raad laat inbreng inwoners zwaar meewegen bij besluitvorming. Raad kan als toehoorder of vragensteller rol hebben in het traject.	Samenwerkingspartner Werkt mee aan plannen en aan oplossingen; werkt mee op basis van gelijkwaardigheid.	Een medewerker of een externe begeleidt het proces. Een andere medewerker kan inbreng leveren i.r.t. de inhoud. Degene die het proces begeleidt ziet toe op gelijkwaardige inbreng van alle betrokkenen en koppelt terug aan college/raad voor verdere besluitvorming.
Meebeslissen Zelf beslissen door inwoners op onderdelen binnen de kaders van de gemeente.	Samenwerken op basis van gelijkwaardigheid met andere partijen, na bezien kaders waarbinnen inwoners een besluit nemen (en deze kaders zo nodig voorleggen aan de raad). Resultaten/uitkomsten hebben een bindende werking; de gemeente neemt deze over.	Aan de hand van eventueel voorstel college bepaalt de raad het kader waarbinnen inwoners een besluit kunnen nemen over een bepaald onderwerp. Bezien of raad wel/niet tevoren keuze inwoners mag beïnvloeden.	Meebesliser Meebesliser Krijgt de bevoegdheid om binnen de door de gemeente gestelde kaders/randvoorwaarden zelf beslissingen te nemen.	Coachen op het proces en besluitvormingsproces door inwoners. Niet sturen op bepaalde uitkomst.
Zelf organiseren Inwoners gaan zelf aan de slag met een initiatief.	College faciliteert en stelt kaders, maar is bij de totstandkoming en uitvoering niet direct betrokken. Ondersteuning bieden (wat betreft tijd, geld, deskundigheid, hulpmiddelen).	Raadsleden bepalen zelf in hoeverre zij het initiatief omarmen, voor zover deze passen bij de gestelde kaders.	Initiatiefnemer Ontwikkelt eigen plannen; voert zelf de plannen uit en houdt hierbij rekening met de afspraken die hierover met de gemeente zijn gemaakt.	Initiatief komt van bewoners zelf. Medewerker kan zijn expertise en enthousiasme inbrengen, aansluitend op de met de initiatiefnemer(s) afgesproken kaders.

De bovenstaande tabel is een plaatje met daarin een weergave van de verschillende treden van de participatieladder. Deze treden zijn: informeren, adviseren, coproduceren, meebeslissen, en zelf organiseren. Waarbij de participatie van inwoners bij elke respectievelijke trede groter wordt.

Afsprakenkader Communicatie en Participatie

Omschrijving (toelichting)

Participatie verloopt soepeler wanneer de uitgangspunten vooraf uitgewerkt worden in een afsprakenkader over communicatie en participatie. Hierop kunnen de deelnemers elkaar aanspreken. De afspraken sluiten aan bij de kadernotitie Burgerparticipatie en burgerinitiatieven. Deze zijn op hoofdlijnen:

1. De gemeente beoordeelt bij plannen vooraf de mogelijkheden voor participatie. Geen participatieproces als er niets te beïnvloeden valt. In dat geval volgt wel informatie.
2. De gemeente (college/raad) legt vooraf de voorwaarden voor participatie (bijv. rolverdeling, tijdsplanning) vast in een voor inwoners begrijpelijke startnotitie bij grotere projecten met veel impact.
3. De gemeente zorgt dat inwoners op tijd kunnen beschikken over alle informatie die zij in het proces nodig hebben en biedt deze op verschillende manieren aan.
4. Participatie betekent voor alle partijen: een open en attente houding, serieus luisteren naar wat elke partij te zeggen heeft en zoeken naar mogelijkheden.
5. De gemeente gebruikt begrijpelijke taal.
6. Van de deelnemers wordt verwacht dat zij bereid zijn om aan het proces deel te nemen, erin te investeren en daarbij ook een open opstelling tonen.
7. Bij tussentijdse wijzigingen laat de gemeente dit vroegtijdig aan inwoners weten.
8. De gemeente informeert betrokkenen over de uitkomst van het participatietraject, de besluitvorming en het vervolg.

